
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google[™] books

<https://books.google.com>

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

m

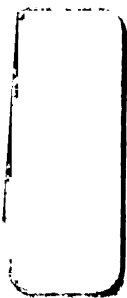
273

1893-1894

BIBLIOTHEEK KITLV

0065 8698

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

GELEIDENDE BRIEF.

N°. 1.

's GRAVENHAGE, den 27sten November 1893.

Krachtens machtiging der Koningin-Weduwe, Regentes, heb ik de eer U Hoogedelgestrenge, ter voldoening aan art. 44, 2de lid, van het Reglement op het beleid der Regeering van *Nederlandsch-Indië*, hiernevens, met de daarbij behoorende Nota's van toelichting, in afschrift te doen toekomen de navolgende contracten met inlandsche vorsten in den Oost-Indischen Archipel of daarmede gelijk te stellen stukken:

1°. de verklaring, dd. 25 Maart 1893, en de akte van verband van den 30sten d. a. v., afgelegd door den tegenwoordigen Soesoehoenan van *Soerakarta* naar aanleiding van de aldaar plaats gehad hebbende bestuursverwisseling;

2°. de verklaring en de akte van bevestiging, dd. 17 Augustus 1891, gewisseld bij de installatie van een nieuwen bestuurder in de Atjehsche onderhoorigheid *Kerti*;

3°. het contract met *Siak*, dd. 25 October 1890, ter vervanging van het verouderde contract van 1858;

4°. de verklaringen, dd. 8, 9 en 14 Augustus 1891, waarbij de bestuurders van de landschappen *Belomaroë*, *Sigi* en *Dolo rindaë*, Nederlands souvereiniteit hebben erkend.

De Minister van Koloniën,

V. DEDEM.

Aan
den heer Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal.

Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.

SOERAKARTA.

VERKLARING EN AKTE VAN VERBAND.

N°. 2.

VERKLARING, den 25sten Maart 1893 door den Soesoehoenan PAKOE BOEWONO X van Soerakarta vóór zijne optreding afgelegd.

Ik ondergeteekende, Pangeran Adipati Anom HAMANG-KOENAGORO SOEDIBIO RODJOPOETRONARENDRO MATARAM, verklaar bij deze, dat ik tegenover het Gouvernement van Nederlandsch-Indië mij verbind, om, wanneer ik door de gunst van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wijlen Zijne Hoogheid den Soesoehoenan PAKOE BOEWONO SENOPATI INGALOGO ABDOER RACHMAN SAJIDIN PANOTOGOMO IX, in zijne waardigheid van Soesoehoenan van Soerakarta zal hebben opgevolgd, mij geheel te onderwerpen aan de regelingen, welke het Gouvernement in dit rijk zal wenschen te maken betreffende:

1°. de verbetering der politie en justitie en van de rechtspraak, zoowel in politieele en crimineele als in civiele zaken;

2°. de aan mij uit te keeren schadeloosstelling, in zooverre dat daarin vermindering wordt gebracht, indien door de verbetering der politie en justitie en van de rechtspraak, uitgaven, thans door mij gedaan, zullen komen ten laste van het Gouvernement;

3°. de Solosche enclaves in de residentie Samarang en in het Mangkoenegorosche gebied, zoomede de Mangkoe negorosche enclaves in mijn territorij;

4°. de politieke verwijdering van mijne onderdanen, die gevaarlijk worden geacht voor de openbare rust en orde;

5°. het belastingwezen; zullende ik geen nieuwe belasting heffen dan na overleg en in overeenstemming met het Gouvernement;

6°. de landverhuur aan Europeanen en daarmede gelijkgestelden; zullende ik medewerken tot het brengen van verbeteringen daarin en in de wijze van uitvoering daarvan;

7°. de vordering van verplichte diensten van de bevolking der aan Europeanen en daarmede gelijkgestelden verhuurde gronden door de landhuurders; zullende ik de daaruit voortvloeiende geschillen geheel aan de beslissing van het Gouvernement onderwerpen;

8°. den kosteloozen afstand van grond, benoodigd voor de oprichting van gouvernements-gebouwen;

9°. het afstaan van gronden in eigendom of recht van opstal ter bewoning; zullende ik die billijkerwijs toestaan, in overeenstemming met den resident;

10°. de toepasselijkverklaring van de in de gouvernements-residentiën op Java vigeerende verordeningen aangaande den eigendom van vaste goederen, met dien verstande, dat de in de eigendomsregisters ingeschreven perceelen aan die verordeningen onderworpen blijven, onverschillig in wiens eigendom zij overgaan, met uitzondering evenwel

van die perceelen, die door aankoop of langs anderen weg tot mij terugkeeren, in welk geval die perceelen van het register van eigendommen, waarin zij ingeschreven zijn, afgevoerd dienen te worden;

11°. het onderhouden en vernieuwen van wegen, bruggen en andere openbare werken;

12°. het ceremonieel bij feestelijke en andere gelegenheden.

Ten blijke voorts, dat ik bereid ben al het bovenstaande getrouwelijk na te komen, heb ik dit geschrift met den rijksbestuurder van het rijk van Soerakarta onderteekend en bezegeld ten overstaan van mijnen grootvader, den heer OSCAR AREND BURNABIJ LAUTIER, resident van Soerakarta.

AKTE VAN VERBAND.

Nademaal het Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal, in naam en vanwege Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, de wettige Souverein dezer landen, heeft behaagd mij Soesoehoenan PAKOE BOEWONO SENOPATI INGALOGO ABDUR RACHMAN SAJIDIN PANOTOGOMO X, in die waardigheid te benoemen en te verheffen, onder gehoudenis mijnerzijds om mij bij die gelegenheid te leggen onder al zulke verplichtingen, als waartoe de gewezen Soesoehoenan PAKOE BOEWONO SENOPATI INGALOGO ABDUR RACHMAN SAJIDIN PANOTOGOMO IX zich bij de bestaande contracten had verbonden;

En alzoo ik op die voorwaarden de mij opgedragen waardigheid met dankbaarheid heb aanvaard;

Zoo is het, dat ik tot duidelijke verklaring van hetgeen in mijn hart ligt, op heden de volgende artikelen met de voornaamste grooten van mijn hof heb onderteekend, bezworen en met mijn zegel bekrachtigd.

Eerstelijk: Ik PAKOE BOEWONO SENOPATI INGALOGO ABDUR RACHMAN SAJIDIN PANOTOGOMO X, Soesoehoenan van Soerakarta, beloof plechtiglijk:

1°. het Nederlandsch-Indisch Gouvernement als mijnen Opperheer, en de door hetzelfde over mij gestelde machten, als mijne overheid allen verschuldigden eerbied, gehoorzaamheid en hulp te bewijzen;

2°. de contracten, tusschen mijnen voorganger met het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, speciaal dat, onder dagteekening van 22 Juni 1830 gesloten, getrouwelijk na te komen, en wel in het bijzonder:

- 3°. het welzijn des volks te bevorderen;
- 4°. met rechtvaardigheid te regeeren;
- 5°. met mijne naburen vrede te handhaven;
- 6°. den slavenhandel te beletten;
- 7°. den landbouw te beschermen;
- 8°. de nijverheid te beschermen;
- 9°. den handel te beschermen;
- 10°. in geen staatkundige aanrakingen te treden met vreemde mogendheden;

11°. geene vreemdelingen van westersche of oostersche afkomst tot vestiging toe te laten dan met toestemming van het hoofd van gewestelijk bestuur.

Ten tweede: verklaar en erken ik de mij opgedragen waardigheid als leenman van de landen van Soerakarta, zooals die door den gewezen Soesoehoenan werden bestuurd, niet te hebben verkregen uit kracht van eenig in mij gevestigd recht, maar blootelijk door de gunst en de genegenheid, welke Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal, Harer Majesteits vertegenwoordiger, mij toedraagt.

Ten derde: verklaar en erken ik de boven gemelde landen te hebben ontvangen in leen, en dat mitsdien het Gouvernement het recht en de macht blijft behouden, om dat leen van mij terug te nemen, indien van mijne zijde niet wordt voldaan aan de verplichtingen, welke uit de reeds gemaakte of nader te maken contracten en verbintenissen voortvloeiën.

Ten vierde: beloof ik, zoodra zulks van mij gevorderd zal worden, de bestaande contracten met het Gouvernement te zullen renoveeren en bevestigen, alsmede om zoodanige schikkingen ten aanzien van het bestuur en de regeling der zaken van het rijk met den daartoe benoemden commissaris of commissarissen van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal aan te gaan, als in de alsdan zich voordoende omstandigheden tot behoud van de rust en welvaart van het land nuttig zullen bevonden worden.

Ten vijfde: beloof ik plechtiglijk om alles te doen wat in mijn vermogen is, om aan het Gouvernement van mijne trouw, verkleefdheid en dankbaarheid te doen blijken.

Ten zesde: beloof ik dat ik van alle zaken, welke voor het Gouvernement belangrijk zijn, en welke te mijner kennisse komen, dadelijk mededeeling zal doen aan den hier aanwezigen resident, met wien ik ook oprechtelijk

en vertrouwelijk alles zal overleggen, wat ik wensch te ondernemen, en wiens raad ik ook in allen deele zal opvolgen.

En is deze akte in drie eensluidende door mij met mijne voornaamste grooten onderteekend en bezegeld, om na door Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië te zijn goedgekeurd en bekrachtigd, te dienen daar en waar zulks behoort.

Aldus gedaan te Soerakarta Adiningrat op Donderdag, den 30sten Maart 1893, of volgens de Javaansche tijd rekening op den 12den der maand Poeasa van het jaar Djé 1822.

Handteekeningen en zegels van den Soesoehoenan van Soerakarta en zijne rijksgrouten.

Ik ondergeteekende O. A. BURNABIJ LAUTIER, resident van Soerakarta, verklaar, dat Z. H. de Soesoehoenan PAKOR BOEWONO SENOPATI INGALOGO ABDUR RACHMAN SAJJIDIN PANOTOGOMO X, deze akte op heden, Donderdag, den 30sten Maart 1893, in mijne tegenwoordigheid plechtiglijk op den koran bezworen en met de daarbij tegenwoordige rijksgrouten geteekend en bezegeld heeft.

(w. g.) O. A. B. LAUTIER.

Deze akte is goedgekeurd en bekrachtigd op den 4den Mei 1893.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(w. g.) C. PIJNACKER HORDIJK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(w. g.) SWEERTS.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernementssecretaris,

(get.) COHEN STUART.

Voor eensluidende afschriften,

De Secretaris-Generaal bij het Ministerie van Koloniën,

H. VAN DER WIJCK.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

SOERAKARTA.

NOTA VAN TOELICHTING,

Nº. 3.

Den 17den Maart 1893 overleed de in 1862 opgetreden Soesoehoenan van Soerakarta, PAKOR BOKWONO IX. Den 30sten van die maand werd zijn eenige echte zoon, die in 1869 als opvolger was aangewezen, door den resident van Soerakarta namens het Nederlandsch-Indisch Gouvernement tot de waardigheid van soesoehoenan verheven, bij welke gelegenheid de nieuwe bestuurder eene akte van verband aflegde, nagenoeg geheel gelijkloidend met die, gepasseerd bij het optreden van den vorigen Soesoehoenan. (1) Vóór zijne verheffing had de aanstaande PAKOR

BOKWONO X zich den 25sten van de bovengenoemde maand bij eene door hem en den rijksbestuurder onderteekende verklaring onderworpen aan de regelingen, welke het Gouvernement ten aanzien van een 12tal punten in het belang van land en volk of ten opzichte van sommige meer speciale aangelegenheden nu of later mocht wenschen te maken en waaromtrent het Europeesch bestuur tot dusver de vrije hand miste.

Die verklaring en de akte van verband worden thans overgelegd.

(1) Gedrukte stukken der Tweede Kamer, Zitting 1864—1865, XXI, nº. 12.

Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.

KERTI.

VERKLARING EN AKTE VAN BEVESTIGING.

N°. 4.

VERKLARING.

Ik ondergeteekende MOHAMAD ALIBASSA Toengkoe TJHIK MORLING, hoeloebalang van het landschap Kerti, beloof plechtig het navolgende:

1°. Ik verklaar dat het landschap Kerti behoort tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië en dat ik mitsdien Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, vertegenwoordigd door Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als wettig opperheer erken, ten teeken waarvan door mij en mijne onderdanen, hetzij te land hetzij ter zee, geen andere vlag zal worden gevoerd dan de Nederlandsche.

2°. Ik zal mijn land met rechtvaardigheid besturen, de rust en vrede zoowel binnenslands als met mijne naburen handhaven en het welzijn van mijn volk naar mijn vermogen bevorderen door bescherming van handel, nijverheid, landbouw en scheepvaart.

3°. Ik zal den handel in slaven, zoomede menschenroof en zeeroof met alle macht tegengaan.

4°. Ik zal mij in geenerlei staatkundige aanrakingen stellen met vreemde mogendheden, zullende de vijanden van Nederland ook mijne vijanden, de vrienden van Nederland ook mijne vrienden zijn.

5°. De in mijn gebied bestaande belastingen zullen door mij noch verhoogd, noch verlaagd worden, noch zullen nieuwe worden ingevoerd, dan in overleg met den vertegenwoordiger van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement in Atjeh.

6°. Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement heeft het recht om de inkomsten van mijn gebied, voortspruitende uit de inning der inkomende en uitgaande rechten, tegen eene nader te bepalen billijke schadeloosstelling van mij over te nemen.

7°. Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement heeft het recht, om in mijn gebied de pachten in te voeren van opium en andere middelen en daarvan de inkomsten te trekken.

Ik verbind mij om, wanneer het Gouvernement zulks te eeniger tijd mocht noodig achten, de in mijn gebied reeds bestaande pacht van opium en die tot het houden van hazardspelen tegen eene nader te bepalen billijke schadeloosstelling aan het Gouvernement over te doen.

8°. Evenals door mijnen voorganger zal door mij aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden uitgekeerd het aandeel in de inkomsten van mijn gebied, dat volgens aloud gebruik aan de vroegere Atjehsche vorsten toekwam. De wijze, waarop die belasting zal worden gefind, zal nader worden vastgesteld.

N°. 127. 4—5.

9°. Wanneer het Nederlandsch-Indisch Gouvernement het noodig acht in mijn gebied één of meer etablissementen te maken of militaire versterkingen op te richten, zal ik het daartoe benooidigde terrein kosteloos afstaan, zullende echter de mogelijk daarbinnen gelegen particuliere eigendommen door het Gouvernement tegen schadeloosstelling worden overgenomen.

10°. Alle personen, zonder onderscheid van landaard, wonende binnen de grenzen der gouvernements-etablissementen, worden door mij erkend als gouvernements-onderdanen, en als zoodanig te staan onder het direct gezag van de vertegenwoordigers van het Gouvernement. Het Gouvernement is ook bevoegd om alle personen in mijn gebied, niet behoorende tot de inheemsche (Atjehsche) bevolking, onder zijn rechtstreesch gezag te brengen.

11°. Atjehers, die misdadig zijn of die overtredingen begaan tegenover het Gouvernement, of die worden beschuldigd gezamenlijk met gouvernements-onderdanen een misdrijf gepleegd te hebben, staan deswege terecht voor de gouvernements-rechtbanken.

De straf- en rechtsvorderingen ter zake van misdrijven, overtredingen en rechtsverkorting met betrekking tot telegraaflijnen en kabels, hetzij deze liggen binnen mijn gebied of daarbuiten, gepleegd door mijne onderdanen, zullen mede worden berecht door de gouvernements-rechtbanken en rechters en naar de Nederlandsch-Indische wetten.

Eveneens staan terecht voor de Nederlandsch-Indische rechtbanken en rechters en worden gestraft volgens de door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement ter zake uitgevaardigde of uit te vaardigen verordeningen, mijne onderdanen, die vuurwapens, buskruit en ander oorlogsmaterieel zonder vergunning van den vertegenwoordiger van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement in-, uit- of vervoeren, zijnde in-, uit- en vervoer daarvan in mijn gebied, zonder zoodanige vergunning, verboden.

In zulke gevallen zal door mij of mijnentwege in die rechtbanken zitting worden genomen, ten einde de rechters zoo noodig voor te lichten, terwijl ik mij verbind de overtreders van dit verbod en de voorwerpen, waarmede de overtreding is gepleegd, aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement uit te leveren.

12°. Mutilerende straffen worden in mijn gebied niet meer toegepast.

13°. Misdadigers, die een toevlucht zoeken in mijn gebied, zullen door mij worden uitgeleverd aan 's Gouvernements vertegenwoordigers.

14°. Het recht om personen, die gevaarlijk geacht worden voor de openbare rust en orde, buiten mijn gebied te verwijderen, berust uitsluitend bij den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, behoudens mijne bevoegdheid om tot zoodanigen maatregel voorstellen te doen aan de vertegenwoordigers van het Gouvernement.

Personen, die, hetzij om staatkundige, hetzij om andere

redenen uit mijn gebied moeten verwijderd worden, zullen door mij worden uitgeleverd aan 's Gouvernements vertegenwoordigers.

15°. Europeanen en andere oostersche of westersche vreemdelingen zullen in mijn gebied geene vergunning tot vestiging ontvangen, dan na overleg met 's Gouvernements vertegenwoordigers.

Ook zullen aan hen geen gronden worden geschonken, verkocht, verhuurd of in erfpacht als anderszins uitgegeven of concessiën tot mijnontginning verleend, dan na verkregen toestemming van 's Gouvernements vertegenwoordiger in Atjeh, zullende bij het verlenen van zoodanige concessiën of uitgiffen van gronden steeds worden te rade gegaan met de algemeene belangen van Nederlandsch-Indië. Handelaren zullen echter in de havens van mijn gebied worden toegelaten en aldaar verblijf mogen houden, zonder overleg met 's Gouvernements vertegenwoordigers, zoolang zij de orde en rust niet verstoren.

Bovendien zal ook mijnontginning vanwege de Regeering of uitgifte harerzijds van eene concessie tot mijnontginning in elk voorkomend geval het onderwerp van eene bijzondere schikking met mij uitmaken.

16°. Wanneer schepen of vaartuigen langs de kust of in de rivieren in mijn gebied in nood vervallen, zullen door mij of mijnentwege aan de opvarenden alle hulp en bijstand worden verleend, hun goederen worden opgeborgen en gevrijwaard tegen roof of diefstal.

Wanneer schepen of vaartuigen of wel daarvan afkomstige goederen in mijn gebied mochten stranden of komen aandrijven, zonder dat daarop rechthebbenden bekend zijn, zullen door mij of mijnentwege de noodige maatregelen tegen roof of diefstal worden genomen en kennis worden gegeven aan den naastbij zijnden gouvernementsambtenaar, ten einde die vaartuigen of goederen aan daarop rechthebbenden terug te geven tegen betaling van een door 's Gouvernements vertegenwoordigers in overleg met mij vast te stellen billijke schadeloosstelling voor bewaking, opberging als anderszins.

17°. Zoodra mogelijk zal door mij met de hoofden en oudsten in mijn gebied worden beraadslaagd, wie mij wegens overlijden als anderszins zal behooren op te volgen.

Die opvolger zal echter niet als radja mogen optreden, dan na aflegging van den eed van trouw aan Hare Majesteit de Koningin en aan Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, zoomede van stipte naleving der artikelen van deze verklaring.

De aanwijzing van mijn opvolger zal echter beschouwd worden als geenerlei gevolg te hebben, zoolang zij niet zal zijn bekrachtigd door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement.

Bij verschil van gevoelen tusschen mij en de hoofden en oudsten in mijn gebied, zal de zaak der opvolging door mij worden onderworpen aan de beslissing van het Gouvernement, waaraan ik mij onvoorwaardelijk zal onderwerpen.

18°. Omtrent punten, die zullen blijken nog nadere regeling te behoeven, zal ik mij verstaan met de vertegenwoordigers van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement.

Voorts verklaar ik MOHAMAD ALIBASSA Toengkoë TJIHIK MOELING, hoeloebalang van het landschap Kerti, onder eede, mij te zullen houden aan de bepalingen vervat in deze verklaring.

Aldus gedaan te Kota-Radja, den 17den Augustus 1891, of den twaalfden der maand Moharram van het Mohamedaansche jaar 1309.

Ondergeteekende verklaart dat T. TJIHIK MOELING, hoeloebalang van Kerti, zijn handteekening niet kan stellen, als zijnde de schrijfkunst niet machtig.

De controleur van Edi,
(w.g.) VERMEULEN.

Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,
D. F. UHLENBECK.

AKTE VAN ERKENNING EN BEVESTIGING.

Nademaal MOHAMAD ALIBASSA Toengkoë TJIHIK MOELING op den 17den Augustus 1891 zich heeft onderworpen aan het Nederlandsch gezag, de souvereiniteit van Nederland heeft erkend en de aan deze akte gehechte schriftelijke verklaring heeft gezegeld, doch niet ondertekend, dewijl hij de schrijfkunst niet verstaat, zoo wordt voornoemde MOHAMAD ALIBASSA Toengkoë TJIHIK MOELING van Kerti door mij, onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, plechtiglijk erkend en bevestigd in zijne waardigheid van hoeloebalang van het landschap Kerti, zullende hij, zoolang de in bovenbedoelde verklaring aangegane verbintenis door hem wordt nageleefd, in die waardigheid door het Gouvernement worden gehandhaafd.

Ten blijke waarvan hem deze akte van erkenning en bevestiging, zoomede een exemplaar van de bovenbedoelde door hem afgelegde verklaring zal worden uitgereikt.

Aldus opgemaakt in triplo te Kota Radja, den 17den Augustus 1891.

De Civiel- en Militair-Gouverneur van Atjeh en Onderhoorigheden,

(get.) POMPE.

Deze verklaring en de daaraan gehechte akte van erkenning en bevestiging zijn goedgekeurd en bekrachtigd op den 30sten November 1891.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(get.) C. PIJNACKER HORDIJK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,
(get.) SWEBERTS.

Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,
(get.) D. F. UHLENBECK.

De Secretaris-Generaal bij het Ministerie van Koloniën,
H. VAN DER WIJCK.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

KERTI.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 5.

De jeugdige hoeloebalang van Kerti (een landschap op de noordkust van Atjeh), die in 1887 als zoodanig van Regeeringswege was erkend (1), overleed nog in datzelfde jaar en werd opgevolgd door zijn jongeren broeder, nadat het bestuur eenigen tijd door eene bloedverwante der beide broeders was waargenomen.

(1) Gedrukte stukken der Tweede Kamer, Zitting 1888—1889, 76, n°. 2.

De installatie van den nieuwen hoeloebalang heeft in Augustus 1891 plaats gehad onder het passeeren der gebruikelijke verklaring en akte van erkenning, van welke stukken thans mededeeling geschiedt.

De verklaring wijkt alleen hierin van de in den laatsten tijd afgelegde verklaringen af, dat daarin thans eene bepaling voorkomt omtrent den eventueelen afstand aan het Gouvernement, onder toekenning van schadeloosstelling, van de opium- en speelpacht (art. 7, alin. 2).

Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.

SIAK.

CONTRACT.

N°. 6.

CONTRACT MET SIAK.

Aangezien het wenschelijk is voorgekomen, de rechten en verplichtingen tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en den sultan en rijks grooten van het rijk Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden nauwkeuriger te omschrijven en meer in overeenstemming te brengen met de eischen van de veranderde tijdsomstandigheden dan door de bestaande overeenkomst, aanvullingen en wijzigingen daarvan geschied is, zoo is op heden den 15den October 1890, onder nadere goedkeuring van de Regeering van Nederlandsch-Indië, tusschen ons:

WILLEM JAN MARIE MICHELSSEN, resident der Oostkust van Sumatra en gemachtigde van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, en Zijne Hoogheid den Jang di Pertoeuan besaar SJARIF HASJIM ABDOEL DJALIL SAÏFOEDDIN, sultan van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden, en zijne rijks grooten, overeengekomen als volgt:

Artikel 1.

Evenals hunne voorgangers verklaren ook de tegenwoordige vorst sultan SJARIF HASJIM ABDOEL DJALIL SAÏFOEDDIN en de rijks grooten van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden, zoo voor zich als voor hunne nakomelingen, dat dit rijk behoort tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië en dat zij mitsdien Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden, vertegenwoordigd door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als wettig opperheer erkennen.

Zij beloven derhalve aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en aan zijne vertegenwoordigers trouw, gehoorzaamheid en onderwerping.

Artikel 2.

Het gebied van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden wordt verstaan te zijn samengesteld uit:

a. eigenlijk Siak, bestaande uit de penghoeloeschappen Siak besar, Siak ketjil, Betoeng en Rempah;

b. het gebied van den Datoe Laxamana, bestaande uit het penghoeloeschap Domei, zich uitstreckende van Soengei Seneboei tot aan Tandjong Leban, en het landschap Boekit Batoe, zich uitstreckende van Tandjong Leban tot aan Tandjong Balei;

c. het landschap Mandau, zijnde het stroomgebied van de Mandaurivier, daaronder begrepen de Batin Selapan;

d. het landschap Pekan Baharoe;

e. het landschap Tratah Boeloe;

f. de eilanden;

1°. P. Roepat met P. Selat Moeroeng en de andere nabij gelegen kleinere eilanden;

2°. P. Padang;

3°. P. Merbau;

N°. 127. 6.

4°. P. Rantau of Tebing Tinggi;

5°. P. Pantjoer of Rangsang;

6°. P. Menggoeng;

7°. P. Topang;

8°. P. Pandjang;

g. De onderhoorigheden, zijnde de landschappen:

1. Tapong kanan,

2. Tapong kiri,

3. Tanah Poetih,

4. Bangka, en

5. Koeboe met de eilanden P. Djemoe, P. Tokong, Simbang, P. Lalang besar en P. Lalang ketjil.

De sultan en rijks grooten van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden verklaren zich onvoorwaardelijk te zullen onderwerpen aan de beslissing van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement in alle gevallen van grensgeschil met de aangrenzende landschappen.

Artikel 3.

Het rijk van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden wordt als erfelijk leen afgestaan aan Sultan SJARIF HASJIM ABDOEL DJALIL SAÏFOEDDIN, onder uitdrukkelijke voorwaarde van stipte nakoming der in dit contract omschreven verplichtingen.

De sultan verklaart dit leen op die voorwaarden te aanvaarden.

Artikel 4.

De sultan van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden noch zijne rijks grooten zullen het rijk ooit aan eenige andere natie dan de Nederlandsche overgeven, noch met eenige andere mogendheid, hetzij oostersche of westersche, noch met eenigen onderdaan van zoodanige natie eenig verbond of eenige overeenkomst aangaan of briefwisseling houden, noch geschenken of zendingen ontvangen van of zenden aan zoodanige mogendheid of zoodanigen onderdaan, noch toelaten dat zulks door of namens hunne kinderen of andere bloedverwanten, of door of namens hunne onderdanen plaats vinde.

Artikel 5.

De sultan en de rijks grooten kunnen, telkens wanneer de waardigheid van troonopvolger onvervuld mocht zijn, met eerbiediging der landsinstellingen en in overleg met den resident der Oostkust van Sumatra, den prins aanwijzen, dien zij tot troonsopvolger wenschen bestemd te zien.

De aanwijzing wordt onderworpen aan de goedkeuring en bekrachtiging van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, zonder welke zij van geenerlei gevolg is.

Bij gemis aan eenstemmigheid tusschen den sultan en zijne rijks grooten onderling, of tusschen dezen en den resident der Oostkust van Sumatra, wordt de keuze van

den tot troonsopvolger aan te wijzen prins onderworpen aan de beslissing van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, aan welke beslissing de vorst en de rijks-grooten zich onvoorwaardelijk zullen onderwerpen.

Bij overlijden van den sultan, of ingeval dat de vorstelijke waardigheid van het rijk van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden door andere omstandigheden onvervuld mocht geraken, en er een troonsopvolger is aangewezen, die op dat tijdstip meerderjarig is, treedt deze als vorst van het rijk op, na vooraf in geschrifte te hebben afgelegd, geteekend en bezegeld den eed van trouw aan Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden en aan Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als 's Konings vertegenwoordiger in die gewesten, zomele van stipte naleving van deze overeenkomst.

Hetzelfde geschiedt wanneer en zolang de sultan tijdelijk onbekwaam wordt zelf de teugels van het bewind te voeren.

Is er geen troonsopvolger aangewezen, dan zal de rijksraad voorloopig het bestuur van het rijk in handen nemen en zoo spoedig mogelijk eene voordracht doen tot vervanging van den vorst, in overleg met den resident der Oostkust van Sumatra, die daarop de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vraagt.

Bij gemis aan eenstemmigheid tusschen den resident en den rijksraad, wijst de Gouverneur-Generaal den troonsopvolger aan.

Tot op het tijdstip dat van den Gouverneur-Generaal de goedkeuring op de voordracht of wel de aanwijzing van den troonsopvolger verkregen zal zijn, blijft het bestuur van het rijk tijdelijk opgedragen aan den rijksraad.

Artikel 6.

Bijaldien de aangewezen troonsopvolger gedurende zijne minderjarigheid tot de vorstelijke waardigheid mocht groepen worden, wordt tot aan het door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië te bepalen tijdstip zijner meerderjarigheid, het vorstelijk gezag en het bestuur van het rijk Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden uitgeoefend door een regentschap, daartoe door den Gouverneur-Generaal te kiezen en bij eene daarvan uit te reiken akte in die waardigheid te bevestigen.

Voordat deze akte wordt uitgereikt, moeten deze tijdelijke bestuurder of bestuurders in geschrift afleggen den eed van trouw en stipte nakoming van dit contract, voorgeschreven bij artikel 5.

Artikel 7.

Geene uitroeping, voorstelling aan het volk of bevestiging van den tot vorst verkozen prins is geldig, wanneer die niet geschiedt krachtens eene door den Gouverneur-Generaal ondertekende akte, waarbij de keuze van dien prins wordt goedgekeurd en bekrachtigd.

Artikel 8.

Het rijksbestuur van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden bestaat uit den sultan, de vier seekoehoofden en den laksmana.

Wanneer een meerderjarige aangewezen troonsopvolger aanwezig is, heeft deze het recht van zitting in de vergaderingen van het rijksbestuur en daarin eene adviseerende stem.

Bij verhindering van den sultan zal hij in die vergaderingen van rechtswege worden vervangen door den meerderjarigen aangewezen troonsopvolger, en bij ontstentenis of verhindering van dezen door een ander, door den sultan aan te wijzen hem verwant vorstelijk persoon.

In eene vergadering van het rijksbestuur, die niet door den sultan wordt bijgewoond, worden alle beslissingen genomen, onder voorbehoud van diens nadere goedkeuring.

De resident der Oostkust van Sumatra en de betrokken plaatselijke besturende ambtenaren hebben het recht alle vergaderingen van het rijksbestuur, waarin rechtszaken of belangrijke bestuursaangelegenheden behandeld worden, bij te wonen.

Artikel 9.

De sultan en rijks-grooten van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden zullen den resident der Oostkust van

Sumatra als den vertegenwoordiger van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement eerbiedigen en gehoorzamen, en mitsdien alleen met hem rechtstreeks dan wel door tusschenkomst der betrokken plaatselijke besturende ambtenaren in overleg treden omtrent alle aangelegenheden, de wederzijdsche belangen betreffende.

Zij zullen, zonder zijn medeweten of voorafgaand overleg met hem, aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement geene brieven noch gezantschappen afzenden.

Artikel 10.

De sultan en rijks-grooten van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden zullen met het Nederlandsch-Indisch Gouvernement steeds vrede en oprechte vriendschap onderhouden, en dat Gouvernement, waar noodig, op eerste aanvraag met alle in hun bereik zijnde middelen hulp verlenen door het leveren van volk, wapenen en vaartuigen, en zulks tegen zoodanige vergoeding, als het Gouvernement billijk zal achten.

Zij verbinden zich evenzeer vrede en vriendschap te onderhouden met de vorsten der naburige of van andere tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië behorende rijken, en zullen mitsdien zonder voorkennis en toestemming van het Gouvernement van Nederlandsch-Indië tegen zoodanige vorsten geen vijandelijkheden plegen, noch daartoe uitrustingen of voorbereidselen maken, noch versterkingen binnen het rijk van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden opwerpen.

Versterkingen, die binnen het rijk mochten bestaan of met voorkennis van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement nader opgericht worden, zullen op eerste aanzegging van dat Gouvernement geslecht worden.

Artikel 11.

Aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement blijft het recht voorbehouden om, zulks nuttig of noodig oordeelende, te allen tijde één of meer Europeesche of inlandsche ambtenaren en het noodige overige personeel in het rijk van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden te vestigen; belovende de vorst en de rijks-grooten ook die ambtenaren te eerbiedigen en te doen eerbiedigen.

Artikel 12.

Op welke plaats ook in het rijk van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden het Gouvernement in het vervolg mocht wenschen bezetting te leggen, versterkingen op te werpen of etablissementen op te richten, zullen de sultan en de rijks-grooten niet alleen zulks toestaan, maar ook daartoe, tegen billijke betaling en vergoeding voor eventueel daaruit voort te vloeien derving van inkomsten, alle mogelijke hulp en bijstand verlenen; terwijl zij voor elk van zoodanige bezettingen, versterkingen of etablissementen kosteloos ter beschikking van het Gouvernement zullen stellen eene uitgestrektheid gronds ter grootte van ten hoogste één vierkante paal, ter plaatse naar de keuze van het Gouvernement, behoudens billijke schade-loosstelling aan rechthebbenden.

De ter beschikking van het Gouvernement gestelde terreinen zullen behoorlijk afgebakend en in kaart gebracht worden.

Het Gouvernement belooft dergelijke gronden niet te vervreemden, noch te verkoopen, maar die, wanneer ze niet meer voor het beoogde doel noodig mochten zijn, weder aan het leen toe te voegen.

Artikel 13.

De sultan en de rijks-grooten zullen met rechtvaardigheid regereen, het welzijn des volks bevorderen, den landbouw, de nijverheid, den handel en de scheepvaart en alle overige wettige en nuttige bronnen van volksbestaan beschermen en bevorderen, in bescherming nemen en doen beschermen allen, die zich met vergunning van het Gouvernement binnen het rijk van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden gevestigd hebben, of aldaar tijdelijk verblijf houden, alle handelaren, onderdanen van het Gouvernement, zomele in het algemeen alle handelaren, zonder onderscheid, die in zijn rijk ten handel komen.

Alle den handel onnoodig belemmerende gebruiken

zullen mitsdien in het rijk van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden afgeschaft en verboden zijn.

Aan de handelaren van dat rijk worden met betrekking tot den handel op Java en op alle andere landen, onder het bestuur van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, wederkeerig dezelfde rechten verzekerd, die onderdanen van dat Gouvernement genieten, mits hunne schepen voorzien zijn van een door den sultan van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden uit te reiken zeebrief of van een jaarpas, opgemaakt volgens de betreffende voorschriften, welk stukken echter niet zullen worden uitgereikt dan in overeenstemming met den resident der Oostkust van Sumatra, die ze daartoe zal medeonderteekenen of doen onderteekenen door den betrokken plaatselijk besturende ambtenaar.

Artikel 14.

Als onderdanen van den sultan van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden worden beschouwd alle personen, van welken landaard ook, die in dat rijk verblijf houden en niet behooren tot eene der in het volgende artikel omschreven categorieën.

Artikel 15.

Als rechtstreeksche onderdanen van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden in het rijk van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden beschouwd:

- 1°. alle Europeanen en daarmede gelijkgestelden;
- 2°. alle bedienden van Europeanen en daarmede gelijkgestelden, voor zoover zij niet behooren tot de inheemsche bevolking van Sumatra's Oostkust;
- 3°. alle personen, onverschillig van welken landaard, gevestigd binnen de grenzen der gouvernementsestabilismenten;
- 4°. alle personen in dienst van het Gouvernement, onverschillig van welken landaard;
- 5°. alle gewezen dienaren van het Gouvernement, niet behorende tot de inheemsche bevolking der residentie Sumatra's Oostkust;
- 6°. alle Chineezen, en
- 7°. alle anderen niet tot de inheemsche bevolking van de residentie Sumatra's Oostkust behorende personen, gevestigd op ondernemingen van land- of mijnbouw, die gedreven worden door onderdanen van het Gouvernement.

Al deze gouvernementsonderdanen zijn als zoodanig onderworpen aan de rechtspraak der gouvernementrechtbanken.

Wanneer zij, verdacht van eenig misdrijf of eenige overtreding, binnen Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden zijn opgevat, worden zij door den sultan en de rijks grooten aan de gouvernementvertegenwoordigers uitgeleverd.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië heeft het recht om ten laste van zijne directe onderdanen alle zoodanige belastingen in te voeren, als hetzelve noodig zal achten.

Artikel 16.

Aan de rechtspraak der rechtbanken van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement zijn mede onderworpen onderdanen van den sultan en de rijks grooten van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden, die:

zich te zamen met onderdanen van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement aan misdrijven of overtredingen schuldig maken;

misdrijven plegen tegen het Gouvernement, zijne ambtenaren, militairen of andere onderdanen, of wel ten aanzien zijner eigendommen of die zijner onderdanen;

procederen in zaken van handel en nijverheid of andere civiele gedingen, waarin onderdanen van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement betrokken zijn, en

zij, die zich schuldig maken aan misdrijven en overtredingen ten aanzien der aan het Gouvernement afgestane of eventueel af te stane inkomsten, dan wel ten aanzien

van telegraaflijnen of kabels, hetzij deze liggen binnen het gebied van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden, hetzij daarbuiten, en evenzoo ten aanzien van de bepalingen omtrent den in- en uitvoer van vuurwapenen, buskruit en ammunitie in het rijk van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden.

De ambtenaren van het Gouvernement zijn volkomen bevoegd tot opsporing van boven bedoelde misdrijven en overtredingen, en zullen daarin door den sultan en de rijks grooten van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden steeds zooveel mogelijk worden bijgestaan.

De sultan en de rijks grooten zullen de vonnissen, in de boven bedoelde gevallen over hunne onderdanen uitgesproken, steeds eerbiedigen en aan de uitvoering daarvan bevorderlijk zijn.

Artikel 17.

In de gevallen, waarin volgens het bepaalde bij het voorgaande artikel onderdanen van den sultan of de rijks grooten van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden voor de rechtbanken van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement terecht staan, zullen deze inlandsche bestuurders bevoegd zijn in persoon of bij gemachtigde zitting te nemen in de rechtbank, voor welke de zaak van hunne onderdanen wordt behandeld, ten einde daarover hun gevoelen uit te spreken.

Artikel 18.

De vorst en de rijks grooten van Siak Sri Indrapoera zijn aansprakelijk voor de handhaving van orde en rust onder hunne eigen onderdanen.

Zij zullen, desverlangd en in overleg met den resident der Oostkust van Sumatra, alle voor de overige ingezetenen des lands geldige politieele verordeningen en keuren ook op hunne eigen onderdanen van toepassing verklaren en ten aanzien van dezen handhaven.

Zij zijn bevoegd om, wanneer hunne eigen middelen daartoe tekort schieten, ten aanzien dier politiezorg de hulp en tussenkomst van het Europeesch bestuur in te roepen, maar daarentegen ook verplicht om, desgevorderd, dezelfde hulp en tussenkomst op eerste aanvraag te verleenen aan de ambtenaren, die van gouvernementewege met de zorg voor de politie belast zijn.

Artikel 19.

Behoudens de bepalingen van de artikelen 16 en 17 van deze overeenkomst, zijn alle onderdanen van den sultan en rijks grooten van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden onderworpen aan de rechtspraak van dezen.

Elk aan die rechtspraak onderworpen misdadiger wordt gestraft volgens de in het rijk van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden bestaande wetten en landsinstellingen, met dien verstande evenwel, dat martelende en verminkende straffen — waaronder ook de straf van rotanslagen wordt begrepen — niet mogen worden toegepast; verbindende de vorst en de rijks grooten zich om die straffen in overleg met den resident der Oostkust van Sumatra door meer menselijke straffen te vervangen.

De doodstraf mag niet worden tenuitvoer gelegd dan nadat de schuldige, met inachtneming der volgens de wetten en instellingen des rijks voorgeschreven rechtspleging, daartoe veroordeeld zij, en de resident der Oostkust van Sumatra, na kennisname van het vonnis en alle overige tot de zaak betrekking hebbende bescheiden, zijne toestemming tot die tenuitvoerlegging zal hebben verleend.

Het voltrekken van de doodstraf zal geschieden op de in de gouvernementlanden gebruikelijke wijze.

Wanneer de resident der Oostkust van Sumatra bedenking heeft tegen de voltrekking der doodstraf en niet op grond daarvan terstond van hare toepassing wordt afgezien, wordt de beslissing van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië ingeroepen, aan welke beslissing de sultan en de rijks grooten zich zullen onderwerpen.

Bij veroordeeling tot dwangarbeid voor niet meer dan één jaar, wordt de plaats, waar de straf zal worden ondergaan, door het hoofd van gewestelijk bestuur, in overleg met den sultan en rijks grooten, en bij langeren duur van straf, van Regeeringswege aangewezen.

Artikel 20.

Aan den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië blijft het uitsluitend recht voorbehouden om aan personen, al dan niet tot de rechtstreeksche gouvernementsonderdanen behorende, en die gevaarlijk worden geacht voor de openbare rust en orde, het verblijf binnen het rijk van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden te ontzeggen of eene bepaalde plaats daarbuiten tot verblijf aan te wijzen.

Voor zoover die maatregel zal worden toegepast op de onderdanen van den sultan, geschiedt dit niet dan na ingewonnen advies van den sultan en zijne rijksgrootten.

In het onderhoud van de personen, die door dien maatregel getroffen worden, wordt voor zooveel noodig van gouvernementewege voorzien.

Artikel 21.

De sultan en rijksgrootten van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden verbinden zich geene Europeanen en westersche of oostersche vreemdelingen, voor zoover deze laatsten behooren tot eene der categorieën omschreven in artikel 5, in hun rijk toe te laten zonder vooraf verkregen toestemming van den resident der Oostkust van Sumatra of van den plaatselijk besturende ambtenaar.

Handelaren echter zullen in de havens van het rijk Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden worden toegelaten en aldaar verblijf mogen houden zonder die voorkennis en toestemming, zoolang zij de orde en rust niet verstoren; zullende van hun meer dan drie maanden voortgezet verblijf in die havens door den sultan en rijksgrootten kennis moeten gegeven worden aan den plaatselijk besturende ambtenaar.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië behoudt zich de bevoegdheid voor, om ten aanzien van de toelating en vestiging van oostersche vreemdelingen in het rijk van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden te allen tijde zoodanige verordeningen uit te vaardigen, als het in het algemeen belang van Nederlandsch-Indië of in het bijzonder belang van dat rijk zal noodig achten.

Personen, die zich zonder verlof hebben verwijderd uit 's Gouvernements militairen of maritiemen dienst, voortvluchtige veroordeelden of misdadigers en dergelijken zullen door den sultan en de rijksgrootten van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden in geen geval binnen dat rijk geduld, maar onverwijld aan het Gouvernement uitgeleverd worden, indien zij zich daar vertoonen, en zulks ook zonder dat hunne uitlevering in elk voorkomend geval getuigt wordt.

Evenzoo bestaat die verplichting tot uitlevering ten aanzien van alle goederen en voorwerpen, die in strijd met de op de onderdanen van den sultan toepasselijk verklaarde verbodsbepalingen binnen het rijk van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden zijn ingevoerd en aldaar kunnen worden achterhaald.

Artikel 22.

De vorst en de rijksgrootten van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden zullen den zee- en rivierroof met alle in hun bereik zijnde middelen krachtdadig tegengaan en doen tegengaan en geene schuilplaats noch eenige andere hulp of medewerking hoegenaamd verlenen, noch toelaten dat die verleend worden aan zee- of rivierrovers, noch aan personen, die hun bekend zijn of aangewezen worden als zoodanig bedrijf uit te oefenen of daarin betrokken te zijn.

Zij zullen degenen, die daaraan schuldig of medeplichtig bevonden worden, aan den resident der Oostkust van Sumatra uitleveren, dan wel hen volgens de wetten en instellingen des rijks doen terechtstellen, naar gelang die schuldigen of medeplichtigen onderdanen van het Gouvernement dan wel van hen zijn.

Artikel 23.

De vorst en de rijksgrootten verbinden zich, om aan alle schepen en vaartuigen, welke langs de kusten of langs de boorden der rivieren binnen het gebied van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden in nood mochten vervallen, allen bijstand te verlenen, de schipbreukelingen te verzorgen en zich geen hunner goederen toe te eigenen, noch te gedoogen dat iemand, wie ook, zich die toeëigene.

Van het stranden van schepen en vaartuigen of aanbrengen van aan het strand of uit de rivieren opgevischte goederen zullen de vorst en de rijksgrootten onverwijld kennis geven aan den meest nabij zijnden ambtenaar van het Gouvernement, en in afwachting van de maatregelen, door dezen te nemen, al dadelijk alles wat mogelijk is doen en laten doen om die schepen en vaartuigen of goederen te behouden of voor verdere schade te bewaren.

De vorst en de rijksgrootten kunnen hulp- en bergloovorderen, die door hen zelven naarmate van de moeite worden begroot. Van die begroting geven zij onverwijld kennis aan den resident der Oostkust van Sumatra.

Belanghebbenden, die zich met deze begroting bezwaard mochten achten, kunnen de beslissing van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië inroepen, door tusschenkomst van den resident der Oostkust van Sumatra.

Artikel 24.

In het rijk van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden zijn menschenroof, slavenhandel en in- en uitvoer van slaven verboden, en zullen die misdadige bedrijven door den vorst en de rijksgrootten binnen hun rijk niet geduld, maar met alle in hun bereik zijnde middelen krachtdadig tegengegaan worden.

Zij verbinden zich hunne medewerking te zullen verlenen aan de maatregelen, die het Nederlandsch-Indisch Gouvernement zal nemen om tot eene algeheele afschaffing van de slavernij in hun rijk te geraken.

Ter verzekering der rechten van zoodanige personen, die zich tot waarborg van schuld als pandelingen mochten hebben gesteld, beloven de vorst en de rijksgrootten van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden te zullen waken en doen waken, dat zooveel mogelijk in hun rijk worden nageleefd de bepalingen, door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement met opzicht tot het pandelingschap vastgesteld bij de ordonnantiën van 7 Juli 1859 (*Staatsblad* n°. 43) en 22 Juni 1872 (*Staatsblad* n°. 114), waarvan eene Maleische vertaling aan dit contract is gehecht, te zullen tegengaan en doen tegengaan alle onwettige en onbillijke aanhouding van personen als pandelingen, en voorts krachtig te zullen medewerken tot de trapsgewijze afschaffing van het pandelingschap, voor zooveel dat nog binnen hun rijk mocht bestaan.

Artikel 25.

De »adat poengoetan» is in het rijk van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden voor altijd afgeschaft.

De vorst en de rijksgrootten verbinden zich om dergelijke vernederende en de mindere hoofden en bevolking onnoodig drukkende gebruiken, voor zoover die nog mochten bestaan, in overleg met den resident der Oostkust van Sumatra zoo spoedig doenlijk af te schaffen.

Artikel 26.

De sultan en de rijksgrootten verklaren het havenbeheer en de politie in de havens en op de reeden van het rijk Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement te hebben overgedragen en derhalve er in toe te stemmen:

dat door het Gouvernement in die havens, waar het zulks noodig acht, havenmeesters worden aangesteld;

dat aan die ambtenaren dezelfde bevoegdheden worden toegekend als aan de havenmeesters in het direct gouvernementengebied; en

dat door de Regeering van Nederlandsch-Indië in die havenplaatsen haven- en ankerageden worden geheven ook van des sultans onderdanen.

Artikel 27.

De sultan en de rijksgrootten zullen aan personen, niet behorende tot de inheemsche bevolking van het rijk van Siak Sri Indrapoera, geene concessiën tot ondernemingen van landbouw en mijnontginning verlenen, noch aan zoodanige personen gronden verkoopen en verhuren, noch toelaten dat zulks door hunne onderdanen geschiede, dan na verkregen toestemming van het Gouvernement en be-

houdens nadere goedkeuring door den resident der Oostkust van Sumatra.

Zoodanige concessiën zullen steeds, met inachtneming van de algemeene belangen van Nederlandsch-Indië, waartoe ook het rijk van Siak Sri Indrapoera behoort, zooveel mogelijk worden geregeld in overeenstemming met de algemeene verordeningen, die te dezer zake reeds bestaan of nader mochten worden uitgevaardigd, en met de bijzondere bepalingen, die het Gouvernement te dien aanzien reeds gemaakt heeft of nader zal vaststellen.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement behoudt zich wijders het recht voor om voor zijne rekening ondernemingen van landbouw of mijnontginning in het rijk van Siak Sri Indrapoera te doen aanvangen en voortzetten, een en ander hehoudens billijke schadeloosstelling aan de betrokkenen, voor zoover daartoe grond bestaat.

De vorst en rijksgrooten beloven zoodanige ondernemingen steeds zooveel mogelijk te bevorderen.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement heeft ook het recht concessiën tot mijnontginning binnen het rijk van Siak Sri Indrapoera te verleen, zullende elk voorkomend geval van dien aard het onderwerp van eene bijzondere schikking met den vorst en de rijksgrooten uitmaken.

Het Gouvernement regelt het toezicht in het algemeen belang op de mijnontginning te houden.

Artikel 28.

Het Gouvernement heeft het recht om in de bosschen van het rijk van Siak Sri Indrapoera te allen tijde zooveel mast-, timmer- en brandhout te doen aankappen dan wel op te koopen en uit te voeren, als het zal noodig achten, en zulks zonder dat deswege door den sultan en de rijksgrooten, onder welke benaming ook, eenige opbrengst of betaling zal gevorderd worden; zullende evenwel geene aankappingen plaats hebben zonder voorafgaand overleg met hen.

Artikel 29.

De sultan en de rijksgrooten van Siak verbinden zich de vaccine onder hunne onderdanen toe te laten en te bevorderen.

Artikel 30.

De sultan en de rijksgrooten verbinden zich om met de middelen, onder hun bereik of tot hunne beschikking gesteld of nog te stellen, het volksonderwijs in hun rijk krachtdadig te ondersteunen en te bevorderen.

Artikel 31.

Al de door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement in omloop gebrachte muntsoorten zullen ook in het rijk van Siak Sri Indrapoera tegen wettigen koers gangbaar zijn.

Artikel 32.

De sultan en de rijksgrooten dragen aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement over het recht tot belastingheffing in alle deelen van het gebied van Siak Sri Indrapoera, ten aanzien van welke deze overdracht bij de vroeger gesloten betrekkelijke overeenkomsten nog niet geschied is.

De hierna te noemen inkomsten van den grond zijn echter van die overdracht uitdrukkelijk uitgesloten, als:

- 1°. de »barang larangan»;
- 2°. de »tapah lawang»;
- 3°. de »pantjoeng alas»;
- 4°. de »hassil tanah» of pachtschat bedongen bij de uitgifte van land- of mijnbouwconcessiën;
- 5°. de pachtschat, bedongen voor de houtaankapconcessiën Soengei Rawah en Kota Boeroek.

De sultan en de rijksgrooten kennen dientengevolge aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement het uitsluitend recht toe, om, met uitzondering van de bovengenoemde grondrechten, alle thans bestaande belastingen in het geheele gebied van het rijk Siak Sri Indrapoera ten eigen bate te innen of te doen innen, te wijzigen of door andere

N°. 137. 6—7.

te vervangen, alles geheel naar eigen goedvinden. Zij zelve zullen geen nieuwe mogen invoeren.

Alle door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen betreffende rechten, belastingen en verpachtingen, en in het algemeen betreffende alle inkomsten van het Gouvernement, hoe ook genaamd, zullen ook van verbindende kracht zijn voor alle inwoners van het rijk Siak Sri Indrapoera, des sultans onderdanen daaronder uitdrukkelijk begrepen.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement verbindt zich daarentegen het bedrag der wegens de overname van belastingen reeds vroeger toegekende schadeloosstellingen te verhoogen met de som van f 68 000 (*acht en zestig duizend gulden*) 's jaars, en dus te brengen op f 178 945 (*eenhonderd acht en zeventig duizend negenhonderd vijf en veertig gulden*) 's jaars.

De verdeeling van dit bedrag onder de rechthebbenden zal van gouvernementswege geschieden volgens den staat, die als bijlage litt. A aan dit contract gehecht is.

Artikel 33.

Voor zoover de bepalingen der vroegere overeenkomsten, door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement met de sultans en rijksgrooten van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden gesloten, in strijd zijn met die van deze overeenkomst, zijn zij door deze vervallen.

Omtrent punten, bij dit contract niet voorzien en die nader blijken mochten in het belang van land en volk regeling te behoeven, wordt voorts overeengekomen, dat partijen zich deswege in der minne zullen verstaan.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië zal den sultan en de rijksgrooten van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden en hunne opvolgers, zoolang zij de hun in dit contract opgelegde verplichtingen trouw en stipt opvolgen, in hunne waardigheden en rechten als zoodanig handhaven en zich niet met de inwendige huishouding des rijks inlaten.

Artikel 34.

Dit contract treedt in werking op den dag, op welken het door de Regeering van Nederlandsch-Indië zal worden goedgekeurd.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld, ter hoofdplaats Siak Sri Indrapoera overeengekomen, in viervoud opgemaakt, ondertekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den sultan van Siak Sri Indrapoera Jang di Pertoewan besaar SJARIF HASJIM ABDOL DJALIL SAIFODDIN en door zijne rijksgrooten:

Maharadja SRI ISMARA, hoofd van de Soekoe Tanah Datar;

Maharadja SRI INDRA MOEDA, hoofd van de Soekoe Lima peeloeh;

Maharadja LELA MOEDA, hoofd van de Soekoe Pasisir;

Maharadja SRI WANGSA, hoofd van de Soekoe Kampar;

Datoe LAKSAMANA, hoofd van Boekit Batoe;

in tegenwoordigheid van mij WILLEM JAN MARIE MICHIELSEN, resident der Oostkust van Sumatra.

(w. g.) W. MICHIELSEN.

BIJLAGE LITT. A.

Staat van verdeeling van de door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement aan den sultan en rijksgrooten van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden uit te keeren schadeloosstelling voor den afstand van het recht tot belastingheffing in genoemd rijk:

Aan Z. H. den sultan van Siak Sri Indrapoera (*eenhonderd zes duizend zeventig gulden*) . . . f 106 070 's jaars.

Aan Toengkoeh NGAH SAID HASJIM, en na diens overlijden aan zijne erfgenamen (*vijftig duizend gulden*). 50 000 ,

Aan den Datoe Pasisir (<i>drie duizend gulden</i>)	f 3 000	>
Aan den Datoe Kampar (<i>drie duizend gulden</i>)	3 000	>
Aan den Datoe Lima poeloeh (<i>drie duizend gulden</i>)	3 000	>
Aan den Datoe Tanah Datar (<i>drie duizend gulden</i>)	3 000	>
Aan den Datoe Laksamana (<i>vier duizend achthonderd gulden</i>)	4 800	>
Aan den Datoe Bandar te Pakan Bahroe (<i>een duizend zeshonderd gulden</i>)	1 600	>
Aan den Toengkoe Besaar Patapahan (<i>tweehonderd gulden</i>)	200	>
Aan elk der vier penghoeloes van Pakan Bahroe f 600 (<i>zeshonderd gulden</i>)	2 400	>
Aan het hoofd der Soekoe Malajoe Besaar te Tanah Poetih (<i>zevenhonderd vijftig gulden</i>)	950	>
Aan de hoofden der Soekoes Malajoe Tengah, Mesah en Batoe Hampar, elk f 375 (<i>driehonderd vijf en zeventig gulden</i>)	1 125	>

Te zamen. . f 178 945 'sjaars.

eenhonderd acht en zeventig duizend negenhonderd vijf en veertig gulden 'sjaars.

Behoort bij het contract, op den 25sten October 1890 gesloten tusschen de Regeering van Nederlandsch-Indië en den sultan en de rijksgrouten van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden, den 27sten April 1893, behoudens de navolgende wijzigingen en aanvullingen.

In de eerste alinea van artikel 5 wordt het woord »kunnen" door »zullen" vervangen.

In de eerste alinea van artikel 27 worden tusschen de woorden »goedkeuring" en »door" ingelascht de woorden »der contracten".

In artikel 32 worden in de eerste alinea achter het woord »belastingheffing" ingevoegd de woorden »die van de inkomende en uitgaande rechten daaronder begrepen" en wordt de 5de paragraaf der 2de alinea gelezen als volgt:

»De pachtschat, bedongen bij de uitgifte van concessiën tot houtaankap in de bosschen van Siak Sri Indrapoera en onderhoorigheden, met uitzondering van eene tien kilometer breede strook langs de kust van af de grens met Panej tot aan die met Pelalawan en van alle tot Siak Sri Indrapoera behoorende eilanden, alwaar het recht tot belastingheffing op de houtbosschen aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement is afgestaan, behoudens de reeds door het inlandsch zelfbestuur verleende concessiën."

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(*w. g.*) C. PIJNACKER HORDIJK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(*w. g.*) SWEERTS.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(*get.*) COHEN STUART.

Voor eensluidend afschrift.

De Secretaris-Generaal bij het Ministerie van Koloniën,

H. VAN DER WIJCK.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

SIAK.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 7.

Bij de in October 1890 in Siak (residentie Sumatra's Oostkust) plaats gehad hebbende bestuursverwisseling is, onder nadere goedkeuring der Indische Regeering, tevens een nieuw politiek contract met dat landschap gesloten, ter vervanging van het verouderde contract van 1858 (1). De bij de installatie van den nieuwen sultan gepasseerde akten zijn reeds vroeger medegedeeld (2). Tot de goedkeuring van het nieuwe contract kon eerst worden overgegaan nadat de Indische begrooting voor dit jaar de gelegenheid had verschaft om toepassing te geven aan de bepaling van dat contract, waarbij het bestuur van Siak, tegen eene jaarlijksche schadeloosstelling, ten behoeve van het Gouvernement afstand heeft gedaan van de laatste der nog in handen van dat bestuur gebleven verpachte middelen.

Bij de goedkeuring van het thans overgelegde contract, welke bij het Indisch besluit van 27 April 1893 n°. 1 heeft plaats gehad, zijn daarin, na raadpleging voor zooveel noodig van het bestuur van Siak, nog eenige wijzigingen aangebracht.

Het nieuwe contract beantwoordt, zoowel wat vorm als inhoud betreft, aan de eischen die tegenwoordig in het algemeen aan staatsstukken van dien aard gesteld worden. Omtrent enkele punten zij hier het volgende opgemerkt.

De gebiedsomschrijving in art. 2 wijkt eenigszins af van die, welke voorkwam in hetzelfde artikel van het contract van 1858. Thans zijn daarin ook de Batin Selapan (aan den bovenloop der Mandaurivier), het landschap Tratah boeloeh (aan de Kamparrivier) en de eilanden Topang en Pandjang als be-

standdeelen van des sultans rechtstreeksch gebied vermeld. In het contract met Pelalawan zijn die eilanden bij vergissing als een deel van dat aan Siak grenzende landschap aangeduid. De Indische Regeering is er op bedacht om deze fout bij eene voorgenomen herziening van het contract met Pelalawan te herstellen. Overigens is bij de omschrijving van het gebied van Siak rekening gehouden met het contract van 23 Juni 1884 (3), waarbij de politieke band tusschen Siak en de noordwestelijk daarvan gelegen kustlandschappen van Panei tot en met Tamiang is opgeheven.

In de artikelen 14 tot en met 17 is overgenomen de inhoud van het contract met Siak, dd. 3 December 1883, (4) betreffende de categorieën van personen, die tot de rechtstreeksche onderdanen van het Gouvernement in Siak behooren, en de gevallen, waarin onderdanen van Siak aan de rechtspraak van het Gouvernement zijn onderworpen.

De voorziening betreffende het beheer en de politie in de havens van Siak (art. 26) komt overeen met den inhoud der verklaringen, omtrent deze aangelegenheid door andere bestuurders ter Oostkust van Sumatra afgelegd.

Ingevolge art. 32 berust thans het recht van belastingheffing in geheel Siak bij het Nederlandsch-Indisch Gouvernement. Alleen zijn daarvan uitgezonderd de in dat artikel vermelde inkomsten, welke, als samenhangende met het recht op den grond, niet voor overneming vatbaar waren. Voor nadere bijzonderheden omtrent de hierbedoelde uitbreiding van 's Gouvernements belastinggebied zij verwezen naar de Memorie van Toelichting betreffende de begrooting van Nederlandsch-Indië voor 1893 (bladz. 21/22).

(1) Gedrukte stukken der Tweede Kamer, Zitting 1858—1859, XXII, n°. 2.

(2) Gedrukte stukken der Tweede Kamer, Zitting 1891—1892, 106, n°. 13.

(3) Gedrukte stukken der Tweede Kamer, Zitting 1885—1886, 110, n°. 12.

(4) Gedrukte stukken der Tweede Kamer, Zitting 1885—1886, 110, n°. 6.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

SIGI.

VERKLARING.

N°. 9.

VERKLARING.

De bestuurder en de hadat van het landschap Sigi verklaren door dit geschrift:

1°. dat hun gebied een deel uitmaakt van Nederlandsch-Indië en dat zij derhalve Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, vertegenwoordigd door Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, erkennen als wettige Souvereine;

2°. dat zij bereid zijn om de verhouding van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement te regelen bij een te sluiten contract, waarvan de inhoud nader zal worden vastgesteld.

Aldus in triplo opgemaakt en ondertekend door den bestuurder en de hadat van het landschap Sigi te Bora, op den 9den Augustus 1891, in tegenwoordigheid van den secretaris van inlandsche zaken.

(w. g.) A. J. A. F. EERDMANS.

Handteekeningen van den
bestuurder en de hadat van
het landschap.

Deze verklaring is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 3den Juli 1892.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) C. PIJNACKER HORDIJK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,
(w. g.) SWEBERTS.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,
(get.) D. F. UHLENBECK.

Voor eensluidend afschrift,

*De Secretaris-Generaal bij het
Ministerie van Koloniën,*
H. VAN DER WIJCK

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

BELOMAROE, SIGI EN DOLO RINDAOE.

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 11.

De landschappen Belomaroe, Sigi en Dolo zijn tot voor korten tijd aangemerkt als onderdeelen van het landschap Palos, een der zoogenaamde Kajelische landschappen die zich ten noorden van de Mandhar-staatjes langs straat Makassar uitstrekken en tot het gouvernement Celebes en onderhoorigheden behooren.

Bij een in 1890 in deze streek ingesteld plaatselijk onderzoek, dat samenhang met pogingen van vreemdelingen om zich aldaar op onregelmatige wijze mijn- of landbouwconcessies te verschaffen, is echter gebleken dat de bovengenoemde 3 landschappen ieder een eigen, van Palos onafhankelijk bestuur bezitten en dat zij dus ten onrechte als daaraan onderhoorig zijn vermeld in het in 1888 met Palos gesloten politiek contract. (1)

Bij de sedert plaats gehad hebbende herziening van de bij dat contract behorende omschrijving van het gebied

van Palos (2) is deze vergissing hersteld. Bij de thans aangeboden verklaringen hebben de bestuurders der genoemde landschappen Nederland's souvereiniteit erkend, en zich bereid verklaard tot het aangaan van contracten ter nadere regeling van hunne verhouding tot het Nederlandsch-Indisch Gouvernement.

Omtrent Dolo valt nog mede te deelen, dat dit landschap uit twee van elkander geheel onafhankelijke deelen bestaat, namelijk Dolo rindaoe en Dolo kaleké. Met den bestuurder van het laatst genoemde landschap (het voornaamste van de twee) konden ten tijde dat de hier bedoelde verklaringen werden afgenomen geene aanrakingen verkregen worden, doch het voornemen bestaat om te gelegener tijd ook door hem eene verklaring van gelijken inhoud te doen afleggen.

(1) Gedrukte stukken der Tweede Kamer, Zitting 1889—1890, 103, n°. 12.

(2) Gedrukte stukken der Tweede Kamer, Zitting 1891—1892, 106, n°. 16.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

DOLO RINDAOE.

VERKLARING.

N°. 10.

VERKLARING.

De bestuurder en de hadat van het landschap Dolo rindaoe verklaren door dit geschrift:

1°. dat hun gebied een deel uitmaakt van Nederlandsch-Indië en dat zij derhalve Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, vertegenwoordigd door Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, erkennen als wettige Souvereine;

2°. dat zij bereid zijn om de verhouding met het Nederlandsch-Indisch Gouvernement te regelen bij een te sluiten contract, waarvan de inhoud nader zal worden vastgesteld.

Aldus in triplo opgemaakt en onderteekend door den bestuurder en de hadat van het landschap Dolo rindaoe te Tinggede, op den 14den Augustus 1891, in tegenwoordigheid van den secretaris voor de inlandsche zaken.

(w. g.) A. J. A. F. EERDMANS.

Handteekeningen van den
bestuurder en de hadat van
het landschap.

Deze verklaring is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 3den Juli 1892.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(w. g.) C. PIJNACKER HORDIJK.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(w. g.) SWEBERTS.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(get.) D. F. UHLENBEEK.

Voor eensluidend afschrift,

*De Secretaris-Generaal bij het
Ministerie van Koloniën,*

H. VAN DER WIJCK.

